

OSLAVY VÝROČÍ VZNIKU NEJSTARŠÍCH POBOČEK MUZEA BRNĚNSKA V ROCE 2019

MARTA NĚMEČKOVÁ, JOSEF ZACPAL, MARTINA KRAJÍČKOVÁ

Rok 2019 byl příležitostí k připomenutí kulatých či půlkulatých výročí vzniku tří nejstarších poboček Muzea Brněnska. Společným jmenovatelem všech oslav bylo připomenutí mnohdy opomíjené odborné činnosti a správy sbírkového fondu, která je primárním úkolem muzea jako paměťové instituce.

V roce 2019 jsme si připomněli 125 let od chvíle, kdy bylo otevřeno ivančické muzeum, jedno z nejstarších regionálních muzeí na Moravě. Stalo se tak 10. června 1894. U příležitosti tohoto významného výročí připravili pracovníci muzea v galerii Památníku Alfonse Muchy výstavu s názvem *125 let Muzea v Ivančicích*, která probíhala od 1. listopadu 2019 do 19. ledna 2020. Na vernisáži výstavy vystoupil folklorní soubor Lučina Brno a pěvecký sbor Ringla z Tvarožné Lhoty, v jejichž podání si přítomní účastníci vyslechli několik lidových písní. Výběr tohoto hudebního žánru měl své opodstatnění. Ivančické muzeum bylo totiž založeno v období velkého národopisného ruchu souvisejícího s uspořádáním Národopisné výstavy československé v Praze, realizované v roce 1895.

Výstava byla rozdělena do dvou částí. V té první se návštěvníci mohli

seznámit s historií a činností muzea i osobnostmi, které významnou měrou přispěly k jeho vybudování a rozvoji. Zmíněny byly také problémy, které muzeum muselo v minulosti, ale i v současné době řešit. Druhá, podstatně rozsáhlejší, část byla věnována prezentaci vybraných exponátů z bohatého a rozmanitého sbírkového fondu muzea. Tento fond, budovaný nepřetržitě po celou dobu existence muzea, obsahuje řadu významných a cenných předmětů z různých oborů lidské činnosti. Na výstavě byly zastoupeny předměty ze všech 16 podsbírek (Archeologie, Historie, Numizmatika, Fotografie, Historická knihovna, Rukopisy, Keramika, Sklo, Nábytek, Lékárna, Umění, Přírodopis, Fond Alfons Mucha, Fond Jakub Svoboda, Fond Miroslav Schildberger, Fond Beneš Metod Kulda). Vystavené předměty byly rozčleněny do určitých tematických celků – archeologie, řemesla a cechovní památky, měšťanské prostředí, lidová kultura, technika, vojenství, rukopisy a staré tisky, památky na ivančického rodáka Beneše Metoda Kuldu, umění (včetně tvorby ivančických rodáků), lékárna, numizmatika, historické fotografie, přírodopisné exponáty. Samostatný celek pak

tvořila ukázka předmětů získaných do muzea v prvních letech jeho působení. Na výstavě byly prezentovány nejen předměty reprezentativní povahy, jako např. pozdně gotická plastika *Neznámý světec s knihou*, I. díl *Bible kralické* z roku 1579, zlomek rukopisu českobratrského kancionálu z přelomu 16. a 17. století, cínová konvice hrncířského cechu v Ivančicích z roku 1543 či kresba Alfonse Muchy *Vzpomínka na rodné město Ivančice* vytvořená v Paříži v roce 1903. Nechyběl zde ani Muchův rozměrný divadelní plakát *Médea* z roku 1898, který se řadí mezi autorovy vrcholné plakáty. Toto dílo se podařilo zakoupit do sbírek ivančického muzea v roce 2018 od soukromého majitele díky dotaci Ministerstva kultury ČR. Vystaveny byly ale i zcela obyčejné předměty denní potřeby, které se v domácnostech v minulosti běžně vyskytovaly. Do sbírkového fondu muzea tyto předměty právem patří, neboť jsou dokladem své doby a mají tak významnou vypovídací hodnotu o životě našich předků. Na výstavě mohli návštěvníci zhlédnout i ukázkou z exotické sbírky přírodnin z Ekvádoru. K zajímavostem určitě patřil také model ivančického kostela sestavený z 16 000 sirek, mamutí stolička či lékárenské předměty, které jsou součástí podsbírek Lékárna, nejmladšího fondu ivančického muzea, založené v roce 1986. Jedním z hlavních úkolů muzea je péče o sbírky, jejíž součástí je i konzervace a restaurování. A tak na výstavě nechyběly ani ukázky předmětů, které v posledních letech prošly restaurátorským zásahem. Záměrem pracovníků muzea bylo, aby si návštěvník výstavy mohl udělat představu o tom, jak široký rozsah sbírkových předmětů muzeum spravuje a opečovává. Poslední tři kulatá výročí trvání Podhoráckého muzea byla vždy

vedením pobočky zakomponována do plánů výstavní a odborné činnosti na uvedený rok. Velkolepé byly zejména první oslavy v roce 1999. Sedmdesáté výročí si muzeum připomnělo odborným seminářem, otevřením stálé historické expozice a společenským setkáním tehdejších a bývalých zaměstnanců muzea, to vše ve velmi úzké spolupráci s městem Tišnovem. Osmdesátku v roce 2009 muzeum oslavilo v podobném stylu, jen v trochu komornějším pojetí a za spolupráce obce Předklášteří. Z tohoto pohledu byly oslavy devadesátého výročí v roce 2019 méně okázalé. Neměly svůj slavnostní vrchol, nýbrž probíhaly po celý jubilejní rok. V první variantě plánu se sice jednodenní interní společenská akce objevila, nakonec ale byla vypuštěna s tím, že oslavy budou tentokrát výhradně cíleny na veřejnost, aby se ještě více posílilo povědomí o významu muzea pro region. Také výstava neměla být opakována ve stylu roku 2009 a místo velkých sálů v patře budovy byla připravena do mnohem menší galerie v přízemí. Dostala název *Co všechno je muzeum...* a kromě základního historického přehledu byla malou sondou do práce současných odborných pracovníků této pobočky Muzea Brněnska. Každý zde představil formou textů, fotografií a sbírkových předmětů svůj aktuální nebo déletrvající projekt. Etnoložka prezentovala rekonstrukci lidového oděvu v obcích na Tišnovsku, historička umění dokumentaci tvorby výtvarníků regionu, historik zastoupení tří místních literátů z přelomu 19. a 20. století v muzejní sbírce a přírodovědec budování herbáře a fotodokumentaci živé a neživé přírody Tišnovska. Podobně byly připraveny i doprovodné akce k výstavě. Postupně proběhlo v červnu *Odpoledne*

s etnografkou, v září *Den s přírodovědcem* a těsně před závěrem povídání nad historickými a uměleckými předměty s historiky a konzervátorem sbírek nazvané *Přijďte se zeptat*. Protože má muzeum i rozsáhlý archeologický fond, proběhl také program *Archeologie pro každého aneb Nevšední výlet do pravěku pro děti i dospělé*. Doprovodnou instalaci k výstavě *Co všechno je muzeum...* byla ještě na chodbě v patře budovy přehlídka vydaných plakátů k hlavním výstavním projektům muzea v posledních deseti letech. Vazbu na devadesáté výročí měly i dvě tradiční akce. V květnu muzejní noc a v červnu v závěru školního roku pro vybrané žáky Základní školy v Olší Nocování v muzeu. Mimo budovu se muzeum prezentovalo účastí na Letní tržové slavnosti v Tišnově a po celý rok formou příspěvků do sdělovacích prostředků. Tržová slavnost se pod názvem *Tišnov žije oslavami* konala v sobotu 22. června na náměstí Míru před radnicí a byla přímo zaměřena na kulatá výročí hned sedmi jubilujících kulturních a výchovných organizací z regionu, přičemž Podhorácké muzeum bylo spolu s tišnovským Klubem českých turistů nejstarším jubilantem. Po představení každé instituce se všechny postupně prezentovaly vlastním programem a dalšími aktivitami. V případě muzea to byla na pódiu hraná scénka o založení muzea a krátký kvíz, v jehož průběhu měli lidé možnost určovat nebo alespoň hádat názvy představovaných sbírkových předmětů. Ohlas mělo výročí po celý rok také v regionálních sdělovacích prostředcích. Nejmladší ze tří slavicích poboček bylo Muzeum ve Šlapanicích. Stejně jako kolegové z Podhoráckého muzea se šlapaničtí muzejníci rozhodli slavit 85. výročí založení své instituce průběžně, téměř po celý kalendářní rok. Speciální

logo s heslem „Slavíme!“ tak návštěvníci našli na propagačních materiálech ke všem výstavám a akcím a již od března probíhala pro příznivce muzea věrnostní soutěž. Muzeum dále vydalo sérii originálních pamětních pohlednic, na nichž poklady i kuriozity ze zdejšího sbírkového fondu zprostředkovaly nadčasová hesla na podporu rozvoje kultury. S mottem „Slavíme!“ proběhla také muzejní noc, v jejímž závěru vytvořili zaměstnanci muzea spolu s návštěvníky na šlapanickém náměstí světelný objekt v podobě loga celoročních oslav výročí. Detailní výstavu mapující historii muzea i Šlapanic, kterou si návštěvníci mohli prohlédnout u příležitosti 80. výročí vzniku muzea, vystřídala tentokrát rozsahem menší venkovní instalace, umístěná na prostranství před muzeem, která lapidárně prezentovala to podstatné, na čem existence muzea stojí – tedy sbírky, proces záchrany předmětů prostřednictvím konzervátorských a restaurátorských zásahů, a muzejníky, „otce zakladatele“ muzea i jeho současné zaměstnance. Součástí venkovní výstavky byl i prostor ke hře a tvorbě pro děti a rovněž anketa, v níž se návštěvníci vyjadřovali k tématům výstav a současným aktivitám muzea i ke svým preferencím do budoucna. Vyvrcholením roku pak byla srpnová narozeninová oslava (muzeum bylo poprvé otevřeno pro veřejnost 12. 8. 1934), na níž nechyběl dort a živá hudba. Součástí programu bylo vyhodnocení věrnostní soutěže, ocenění dlouholetých spolupracovníků a podporovatelů muzea, komentované prohlídky, na nichž měli návštěvníci možnost prohlédnout si běžně nepřístupné prostory muzea a nahlédnout pod pokličku práce muzejníků, i rozmanité herní aktivity pro děti. Oslavami 85. výročí založení připomnělo šlapanické

muzeum společné kulturní dědictví, venkovní výstavou upozornilo na pestrost a šíři své činnosti. Zároveň chtělo ukázat, že není úložištěm starých odložených a nepotřebných předmětů, ale moderní a otevřenou pamětovou institucí. Rozmanitým aktivitami navenek, ať už je to kroužek pro předškoláky, příměstské tábory, workshopy,

archeologické vycházky a nejnověji virtuální výstavy, se muzeum snaží oslovit současné publikum současným jazykem, aktivně jej zapojit do své činnosti a v konkurenci renomovaných kulturních institucí v nedalekém Brně obstát osobním přístupem, nápady a flexibilitou.